

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز

به نام خدا

Course plan

طرح دوره درس انگل شناسی پزشکی (مباحث کرم شناسی، تک یاخته شناسی

و حشره شناسی)

رشته و مقطع: پزشکی - علوم پایه

تعداد واحد: ۲ واحد شامل ۱.۶ تئوری و ۰.۴ عملی

مدرس: دکتر جبرئیل شمس الدین، دکتر حبیب اله ترکی، دکتر موسی سلیمانی احمدی

هدف کلی: آشنایی با انگلهای بیماریزای انسانی، چگونگی ابتلاء ایجاد علائم و پاتوژنز، عوارض، تشخیص، پیشگیری و درمان بیماریهای انگلی

اهداف جزئی (ویژه)

❖ آشنایی با کلیات انگل شناسی شامل تعاریف انگل شناسی

❖ آشنایی با انگل های تک یاخته شامل: انگل های مالاریای انسانی، توکسوپلازما، کریپتوسپوریدیوم، سارکوسیستیس، ایزوسپورا، تاژکداران خون و بافت (انگل های لیثمانیا و تریپانوزوما)، تاژکداران دستگاه گوارش، تاژکداران دستگاه تناسلی، مژه داران، آمیب های روده ای و آمیب های آزاد

❖ آشنایی با انگل های کرمی شامل: ترماتودها، فاسیولیده، دیکروسولیوم، شیسستوزومیده، سستودها، تنیاها، آکینوک

هیمنولپیس، دیفلوبوتریوم، دیپلیدیوم، نماتودها، آسکاروئیده، اکسیور، تریکوسفال، کرم های قلابدار، تریکواسترانژیلوس، استرانژیلوئیدس، پیوک، تریشین، فیلرها، لاروهای مهاجر

❖ آشنایی با انگلهای بند پا شامل: شپش ها، سیمکس، لکتولاروس، کک ها (گزنوپسیلا کئوپیس و پولیکس ایرتانس، نوزوپسیلوس فاسیپاتوس و کتنی سفالوس) مگس ها (موسکادوموستیکا، سوربنس، تابانوس و کریزوپس) میازها - آنوفل های ناقل بیماری مالاریا در ایران، کولکس ها، آئدس، فلوبوتوم های ناقل بیماری در ایران، کولیکوئیدس ها و سیمولیوم ها، کنه ها و مایت ها (ارنی تودروس تولوزانی و لاهوزنیس، آرگاس پرسیکوس، هیالوماریپسیفالوس، سارکوپت اسکابیه) سوسک های خانگی و بعضی از حشرات ناقل بیماری بند پایان سمی و الرژی زا

کلیات انگل شناسی:

اهداف رفتاری

در پایان دوره انتظار می‌رود فراگیران قادر باشند؛

۱- تعریف انگل شناسی پزشکی را بیان کند

۲- انواع روابط بین گونه ای را بیان کند

فهرست محتوا

۱- انگل شناسی پزشکی، انگل و انواع آن، میزبان و انواع آن، نافل و انواع آن، مخزن

۲- انواع روابط بین گونه ای با تاکید بر رابطه انگلی، همسفره

تک یاخته شناسی:

تعریف:

تک یاخته مهم انسانی: تک یاخته ای است که به هر نحو برای انسان بیماریزا باشد و یا در تشخیص تک یاخته های بیماریزا ایفای نقش نماید.

آپی کمپلکسا: تک یاخته مهم انسانی در زیر شاخه آپی کمپلکسا

سارکودینا: تک یاخته مهم در رده سارکودینا

ماستیگوفورا: تک یاخته مهم در رده ماستیگوفورا

سیلیاتا: تک یاخته مهم در رده سیلیوفورا

اهداف رفتاری

در پایان دوره انتظار می‌رود فراگیران قادر باشند؛

۱- رده ها و زیرشاخه های مهم تک یاخته های بیماریزا در انسان را نام ببرد و بنویسد.

۲- انواع تک یاخته ها و بیماریهای تک یاخته ای را لیست نماید.

۳- سیر تکاملی انواع تک یاخته ها را بیان و ترسیم کند.

۴- مورفولوژی تک یاخته های مهم انسانی را بیان کرده و کلیات آنرا ترسیم نماید.

۵- بیماریهای ناشی از تک یاخته را ذکر کند و کلیات درمان آنها را برشمرد.

۶- اقدامات آزمایشگاهی لازم برای تشخیص تک یاخته ها را نام ببرد.

۷- اپیدمیولوژی و روشهای پیشگیری از آلودگی تک یاخته ها را بیان کند.

فهرست محتوی

تک یاخته شناسی

- ۱- نام رده، نام زیر شاخه، طبقه بندی، تعریف، اپی کمپلکس، تاژکداران، مژه داران، آمیب
- ۲- نامگذاری دو اسمی (علمی)، نام غیر علمی و مصطلح، دسته بندی از نظر تاکسونومی و اپیدمیولوژی، نام بیماریها
- ۳- محل آناتومیک یا بافت (های) استقرار تک یاخته، خروج از میزبان، انواع میزبان (واسط، نهائی، مخزن، ناقل)، اکوسیستم مورد نیاز انگل، فرم عفونت زا، نحوه استقرار در محل استقرار، نقش انسان در این سیر تکاملی
- ۴- شکل انواع تک یاخته در طول سیر تکاملی
- ۵- کلیات علائم بالینی، ضایعات بافتی و آناتومیک بیماری و نام دارو
- ۶- روش تشخیص پاراکلینیکی، آزمایش مدفوع، سرولوژی (IFA, ELISA)
- ۷- شیوع جغرافیائی، شیوع جمعیتی، تاریخچه بیماری در ایران، راههای قطع سیر تکاملی تک یاخته

کرم شناسی

تعریف:

سستود: کرم های نواری بیماریزای انسان از خانواده تنیده، جنس های هایمنولپیس، دیپلیدیوم، دیفلوبوتریوم، اسپرومترا

ترماتود: فلوک های بیماریزای انسان از خانواده اکینوستومیده، شیتوزومیده، جنس دیکروسوئلیموس، پاراگونیموس، خانواده های اپیس تورکیده، هتروفیده

نماتود: کرم های بیماریزای انسان از خانواده آسکاریده، جنس های انتروبیوز، تریکوریس، استرانژیلوئیدس، تریشین، خانواده آنکیلوستومیده، راسته اسپاروریده و رابدیتیده

اهداف رفتاری

در پایان دوره انتظار می رود فراگیران قادر باشند؛

- ۱- رده های مهم کرمی بیماریزا در انسان را نام برد و بنویسد.
- ۲- انواع کرم ها و بیماریهای کرمی را لیست نماید
- ۳- سیر تکاملی انواع کرم ها را بیان و ترسیم کند
- ۴- مورفولوژی سستودها را بیان کرده و کلیات آنرا ترسیم نماید
- ۵- مورفولوژی نماتودها و ترماتودها را بیان کرده و کلیات آنرا ترسیم نماید

- ۶- بیماری‌های ناشی از کرم‌ها را ذکر کند و کلیات درمان آنها را برشمرد
- ۷- اقدامات آزمایشگاهی لازم برای تشخیص کرم را نام ببرد.
- ۸- اپیدمیولوژی و روش‌های پیشگیری از آلودگی کرم‌ها را بیان کند.

فهرست محتوی

- کرم شناسی
۱. نام رده
 ۲. نامگذاری دو اسمی (علمی)، نام غیر علمی و مصطلح، دسته بندی از نظر تاکسونومی و اپیدمیولوژی، نام بیماریها
 ۳. محل استقرار، باروری، خروج از میزبان، انواع میزبان (واسط، نهائی، مخزن، ناقل)، اکوسیستم مورد نیاز انگل، فرم عفونت زا، نحوه استقرار در محل استقرار، نقش انسان در این سیر تکاملی
 ۴. شکل اسکولکس، بند بالغ، بارور، تخم کرم، نوزاد کرم
 ۵. شکل بالغ، تخم کرم همه و سرکر بعضی از کرم‌ها
 ۶. کلیات علائم بالینی، ضایعات بافتی و آناتومیک بیماری و نام دارو
 ۷. روش تشخیص پاراکلینیکی، آزمایش مدفوع، آزمایش ادرار، سرولوژی، سونوگرافی و رادیولوژی
 ۸. شیوع جغرافیائی، شیوع جمعیتی، تاریخچه بیماری در ایران، راههای قطع سیر تکاملی کرم

اهداف رفتاری

بند پایان

در پایان دوره انتظار می‌رود فراگیران قادر باشند؛

- ۱- چرخه زندگی پشه آنوفل را شرح دهد. و اهمیت پزشکی آن را بیان کند.
- ۲- چرخه زندگی پشه خاکی را شرح دهد و اهمیت پزشکی آن را بیان کند.
- ۳- چرخه زندگی و اهمیت پزشکی مگس‌های خانگی و مگس‌های اصطبل را بیان کند.
- ۴- مگس‌های مولد میاز را شرح دهد.
- ۵- چرخه زندگی کک‌ها، وکنه‌های سخت، کنه‌های نرم را شرح دهد و اهمیت آنها را در پزشکی بیان کند.
- ۶- چرخه زندگی هیره‌ها و شپش‌ها را شرح دهد و اهمیت آنها را در پزشکی بیان کند.
- ۷- چرخه زندگی سوسری‌ها را بیان کند.
- ۸- بند پایان سمی و زهردار و آلرژی زا را شناسایی نماید.

فهرست محتوی

بند پایان

- ۱- مورفولوژی، نام جنس و گونه، زیست شناسی، پراکندگی جغرافیایی، راه انتقال بیماری، راه مبارزه
- ۲- مورفولوژی، نام جنس و گونه، زیست شناسی، پراکندگی جغرافیایی، راه انتقال بیماری، راه مبارزه

- ۳- مورفولوژی، نام جنس و گونه، زیست شناسی، پراکندگی جغرافیایی، راه انتقال بیماری، راه مبارزه
- ۴- انواع میاز، مگس‌های مولد میاز، مبارزه، پیشگیری، درمان
- ۵- مورفولوژی، نام جنس و گونه، زیست شناسی، پراکندگی جغرافیایی، راه انتقال بیماری، راه مبارزه
- ۶- مورفولوژی، نام جنس و گونه، زیست شناسی، راه انتقال بیماری، بیماری جرب، راه سرایت، درمان، مبارزه، پیشگیری راه مبارزه
- ۷- مورفولوژی، نام جنس و گونه، زیست شناسی، پراکندگی جغرافیایی، راه انتقال بیماری، راه مبارزه روش سم پاشی
- ۸- مورفولوژی، راه تشخیص، گونه سمی خطر ناک، نوع مبارزه، دفع اثر سم

استراتژی و شیوه تدریس

کلاس‌های توجیهی به صورت سخنرانی، نمایش اسلاید و پاورپوینت، فیلم، پویا نمایی، پرسش و پاسخ برگزار می‌شود.

وظایف و فعالیت دانشجوی

- ❖ دانشجو باید در کلاس‌های توجیهی به طور مرتب حضور یافته و در کلاس با گوش دادن، توجه به اسلاید، فیلم و شرکت در پرسش و پاسخ حضور فعال داشته باشند.
- ❖ با مراجعه به کتابخانه و رفرنس‌ها و استفاده از اینترنت مطالب جدید و به روز را جمع آوری نماید و به بخش تحویل دهد.
- ❖ طراحی سوال توسط دانشجو و در اختیار قرار دادن سوال به سایر دانشجویان به صورت امتحان کوئیز
- ❖ ترجمه متون علمی و تحویل به بخش برای تصحیح آن و در اختیار دانشجویان قرار دادن

ارزشیابی

ارزشیابی به صورت آزمون کتبی و بر حسب نوع موضوع به صورت چهار جوابی، صحیح غلط، جورکردنی، جاخالی و یا تشریحی می‌باشد.

تک یاخته ۸، کرم شناسی ۸، حشره شناسی ۴

رفرانس‌ها

اصول انگل شناسی پزشکی - براون و نوا - آخرین چاپ

انگل شناسی پزشکی - مارکل و ووگ - آخرین چاپ

بیماری‌های انگلی در ایران - دکتر اسماعیل صائبی

انگل شناسی پزشکی - دکتر هرمزد اورمزدی

کلیات حشره شناسی پزشکی (تالیف: م. سرویس) ترجمه، زعیم - صائبی - انتشارات دانشگاه تهران